

عهد و گفتگو

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

مطالعات SPIRITUALITY

از درسگفتارها و نوشتارهای ربای لرد چانانان ساکس

با سپاس از Schimmel Family برای حمایت سخاوتمندانه از عهد و گفتگو به نیکوداشت یاد Harry (Chaim) Schimmel. "من از همان بار اول که با نسخه و تفسیر توره ربای خیم شیمل روبرو شدم تا اکنون، آنرا عزیز داشته ام. هدف آن نه فقط نشان دادن حقیقت ظاهری متن توره، بلکه رسیدن به حقیقت زهری است که در آن نهفته است. او به همراه همسر ستودنی اش آنرا در صفت سال زندگی مشترک، یک زندگی سرشار از عشق به خانواده، اجتماع و تورات ساختند. زوج بیمانندی که با نمونه زندگی خود، بینهایت الهام بخش من بوده اند." - ربای ساکس

تفسیر هفتگی تورات

Toldot

A Father's Love

تولدوت: مهر یک پدر

در تفسیر تورات این هفته اسحاق را می بینیم که پدر دو فرزند بس متفاوت با یکدیگر است.

پسرها بزرگ شدند. عساو شکارچی ماهری شد، مردی متعلق به بیرون از خانه. اما

یعقوب مرد ملایمی بود و در خیمه های خانه به سر می برد. اسحاق که به گوشت

شکار علاقه داشت، عساو را دوست داشت. اما ریوکا یعقوب را دوست داشت.

(پیدایش ۲۷-۲۸:۲۵)

ما به آسانی درمی یابیم چرا ریوکا یعقوب را دوست داشت. او یک پیشگویی از خدا دریافت

کرده بود که:

دوملت در رحم تو هستند و دو ملت از رحم تو از یکدیگر جدا خواهند شد؛ یک

ملت از دیگری نیرومندتر خواهد بود و برادر بزرگتر به کوچکتر خدمت خواهد کرد.

(پیدایش ۲۳:۲۵)

یعقوب پسر کوچکتر بود. ریوکا گویی به درستی می دانست که او عهد را ادامه خواهد داد و

چنین هم شد و او میراث دار واقعی ابراهیم شد تا به فرزندانش درس بدهد و داستان را در آینده

ادامه بدهد. پرسش واقعی این است که چرا اسحاق عساو را دوست داشت؟ آیا او نمی توانست

بیند که او مرد بیرون از خانه و یک شکارچی بود و اهل فکر و خدانشناسی نبود. آیا این

برداشت را داریم که او عساو را دوست داشت چون به گوشت شکار علاقه داشت؟ آیا سلیقه

غذای او بر ذهن و قلبش چیره بود؟ آیا اسحاق نمی دانست که عساو حق اولزاد خود را به یک

کاسه عدس فروخت و سپس از حق اولزاد بیزار شد؟ (پیدایش ۲۹-۳۴:۲۵) آیا او کسی بود که

می شد روحانیت ابراهیم را ادامه دهد؟

اسحاق بی تردید می دانست که پسر بزرگتر، مردی تندخو بود که با عواطف لحظه می زیست.

حتی اگر این موضوع او را نمی آزرده، رویداد بعدی زندگی عساو به روشنی آزاردهنده بود:

وقتی عساو چهل ساله بود با یهودیت، دختر بیری هیتی و نیز بسمات دختر الون هیتی

ازدواج کرد. آنها مایه اندوه اسحاق و ریوکا شدند. " (پیدایش ۳۵-۳۴:۲۶)

عساو در میان هیتی ها سکنی گزیده بود. با دو زن از آنها ازدواج کرده بود. او مردی نبود که عهد ابراهیم را دنبال کند، زیرا این عهد ایجاب می کرد که از هیتی ها و کنعانی ها و پیامدهای آنها برای دین و فرهنگ و اخلاق دور بماند. اما با این همه اسحاق عساو را دوست داشت. آیه ای که آوردیم نه فقط با این نکته آغاز شد، بلکه با آن ادامه یافت. باب ۲۷ پیدایش با داستان ضداخلاقی لباس مبدل پوشیدن یعقوب، به شکل عساو درآمدن و گرفتن حق الولزاد که مال او بود، تصویری شگفت انگیز از عواطف میان اسحاق و عساو رسم می کند. ما همان ابتدا این را حس می کنیم، وقتی اسحاق از عساو می پرسد: برای من از آن خوراکی که دوست دارم آماده کن تا پیش از مرگ، برکت تو را بدهم. " (۲۷:۷). این سلیقه غذای اسحاق نیست که سخن می گوید. بلکه او می خواهد برکتش با بو غذایی همراه باشد که پسرش را با آن می شناسد تا برکت را با حالی پرمهر ادا کند.

اما پایان داستان است که به واقع عمق احساس میان آنها را بیان می کند. اسحاق و سپس عساو به تدریج از فریب علیه خود آگاه می شوند. عشق "به شدت لرزید". عساو "فریاد بلند و تلخی کشید و خشمگین شد". (۲۷:۳۴-۳۳)

انتقال قدرت این توصیف ها دشوار است: در برگردان بخش مهمی از معنا گم شده است. تورات اغلب در مورد عواطف افراد، اندکی سخن می گوید. در کل طول روایت بستن اسحاق به قربانگاه هیچ اشاره ای به احساسات ابراهیم یا اسحاق در آن پرتنش ترین فصل های سفر

پیدایش نمی شود. به قول اریش اویرباخ این متن بیشتر از آنچه بیان می کند، دارای نکات پنهان است.¹ عمق احساس های توصیف شده در تورات در مورد اسحاق و عساو در آن لحظه کمیاب و شدید است. پدر و پسر احساس خیانت می کنند، عساو با هیجان برکت پدرش را می خواهد و اسحاق می خواهد چنین کند. پیوند عشق میان آنها قوی است. پس کنجکاوتر به این پرسش بازمی گردیم که چرا اسحاق عساو را همچنان با وجود وحشی و تندخو بودن و ازدواج خارجی، بسیار دوست داشت؟

حکیمان، شرحی در این مورد دارند. آنها عبارت "شکارچی ماهر" را به این معنا می گیرند که عساو اسحاق را فریب داد. او خود را دیندارتر از آنچه بود نشان داد.²

اما شرح بسیار متفاوتی نیز هست که به معنای متن نزدیکتر و بسیار تاثیرگذار است. اسحاق عساو را دوست دارد و والدین همین گونه هستند. آنها فرزندان خود را غیرمشروط دوست دارند. این بدان معنا نیست که اسحاق نمی توانست کاستی های شخصیت عساو را ببیند. نه این که او می پنداشت عساو فرد مناسب برای حفظ عهد با خدا است. نه این که او از ازدواج عساو با زنان هیتی ناراضی نبود. متن به روشنی می گوید که او ناراضی بود. اما به این معنا نیست که نمی دانست یک پدر باید فرزند خود را بی قید و شرط دوست داشته باشد. این تناقضی ندارد به

¹ Erich Auerbach, *Mimesis: The Representation of Reality in Western Literature*, translated by Willard R. Trask (Princeton: Princeton UP, 1953).

² He would ask him questions such as, "Father, how do we tithe salt and straw?" knowing that in fact these were exempt from tithe. Isaac thought that meant that he was scrupulous in his observance of the commandments (Rashi to Gen. 25:27; Tanchuma, Toldot, 8).

انتقاد داشتن به اعمال او. اما والدین فرزندان را رها نمی کنند حتی اگر آنها را ناخشنود سازند. اسحاق به ما درسی اساسی در زمینه والد بودن می دهد.

چرا اسحاق؟ زیرا او می دانست که ابراهیم پسر خود اسماعیل را اخراج کرد. شاید می دانست این کار چقدر برای ابراهیم دردناک بود و به اسماعیل آسیب زد. یک دسته میدراش مهم وجود دارد که می گویند ابراهیم حتی پس از اخراج اسماعیل با او دیدار می کرد و برخی دیگر می گویند اسحاق بود که مقدمات آشتی دو برادر را فراهم کرد.³ او مصمم بود که سرنوشت مشابهی برای عساو رقم نزنند. همچنین از اعماق وجود از آسیب روانی خود و پدرش در اثر ماجرای آزمون قربانی کردن آگاه بود.

تورات در ابتدای ماجرای اسحاق و عساو به ما می گوید که اسحاق نابینا بود. میدراشی هست بر این اساس که فرشتگان با تماشای بستن اسحاق به قربانگاه توسط ابراهیم و بلند کردن چاقو و رفتن آن در چشم اسحاق که موجب کوری او در سنین بالا شد، اشک ریختند.⁴ بی تردید این آزمون ضروری بود وگرنه خدا چنین فرمانی نمی داد. اما زخم ها و جراحت های روانی به جا گذاشت و اسحاق مصمم بود که عساو فرزند خود را قربانی نکند. مهر بی قید و شرط اسحاق به عساو، تیکونی بود برای ترمیم گسستی که در رابطه پدر و فرزند به دلیل بستن اسحاق به قربانگاه پدید آمده بود.

³ See Jonathan Sacks, *Not in God's Name*, pp. 107-124.

⁴ Genesis Rabbah 65:10.

در نتیجه، هرچند راه عساو راه عهد نبود، اما توانایی اسحاق در ابراز مهر بی قید و شرط، راه نسل های بعدی را گشود و همه فرزندان یعقوب با هم ماندند.

جدلی جالب میان دو حکیم میسنایی در این مورد هست. در سفر تثئیه (۱۴:۱) آیه ای هست در مورد قوم یهود: "شما فرزندان خداوند، خدای خود هستید." ربی یهودا بر آن بود که این فقط وقتی شامل یهودیان است که اعمال آنها شایستهٔ فرزند خدا بودن باشند. ربی میئر می گفت که این بی قید و شرط است: خواه یهودیان مانند فرزندان خدا عمل کنند یا نه، همچنان فرزندان خدا نامیده می شوند. (قیدوشین ۳۶ الف)

ربی میئر که معتقد به مهر بی قید و شرط بود، در همخوانی با دیدگاه خود زندگی می کرد. معلم او الیشا بن ابویا ایمان خود را از دست داد و خداناباور شد، اما ربی میئر همچنان به تحصیل نزد او پرداخته، احترامش را نگه داشت و منتظر ماند تا او در آخرین لحظهٔ زندگی خود توبه کند و به سوی خدا بازگردد.⁵

یهودیت این ایده در دعای اوینو ملکینو را جدی می گیرد که پادشاه ما در درجهٔ اول و قبل از هر چیز پدر ماست و باید برای مناسبات خود با خدا با عمیق ترین عواطف خود سرمایه گذاری کنیم. ما با خدا درگیر می شویم، همان گونه که فرزندان با والدین خود درگیر می شوند. این مناسبات گاهی پرتنش، جدال آمیز و دردناک می شوند، اما آنچه به آن عمق

⁵ Yerushalmi Hagigah 2:1.

می بخشد، شناخت از انحلال ناپذیر بودن این مناسبات است. هر اتفاقی هم بیفتد، والدین همچنان والدین هستند و فرزند همچنان فرزند. ممکن است پیوند آنها به شدت آسیب ببیند، اما هرگز ترمیم ناپذیر نمی شود. شاید اسحاق همین نکته را با تداوم مهرش به عساو به همه نسل های بعد نشان می دهد که با وجود تفاوت بسیار میان او و عساو و شخصیت و سرنوشتش، هرگز او را طرد نمی کند، چنان که میدراش می گوید ه ابراهیم هرگز اسماعیل را طرد نکرد و راه هایی برای ادای مهر خود به او پیدا کرد.

مهر بی قید و شرط به معنای انتقاد نداشتن نیست، اما نا گسستی است. ما باید فرزندان خود را این گونه دوست بداریم، زیرا خدا این گونه ما را دوست دارد.

شبات شالوم

ترجمه فارسی با مشارکت بنیاد ایرانی هارامبام، وابسته به فدراسیون یهودیان ایرانی-آمریکایی توسط شیریندخت
دقیقیان

Persian Translation by Shirin D. Daghighian

www.RabbiSacks.org f t @ @ @RabbiSacks

The Rabbi Sacks Legacy Trust, PO Box 72007, London, NW6 6RW • +44 (0)20 7286 6391 • info@rabbisacks.org

© Rabbi Sacks • All rights reserved